

TEKST 219: Den syvdelte lov om jøder og muslimer

5 *Udfærdigelsen af den Den syvdelte lov (Siete partidas) blev påbegyndt under Alfonso d. 10. af Kastilien (1252-1284). Den blev dog først færdiggjort tidligt i 1300-tallet og formelt gennemført af Alfonso d. 11. i 1348. Loven var opdelt i syv dele og omhandlede bl.a., hvilke dyder kongen burde besidde. I det nedenstående uddrag forklares hvilke bestemmelser som kongen bør håndhæve overfor jødiske og muslimske (mauriske) undersåtter.*

10 **Om jøders liv blandt kristne, hvilke ting, som de ikke må gøre brug af eller udøve ifølge vor religion, og hvilke straffe, som tilkommer dem, som handler imod disse forordninger.**

15 Jøder skal leve roligt blandt kristne og uden uorden, idet de udøver deres egne religiøse ritualer og ikke taler ondt om troen på Vor Herre Jesus Kristus, som kristne anerkender. Desuden skal en jøde være opmærksom på ikke at prædike for eller konvertere nogen kristen med det formål, at han må blive jøde ved at fremhæve sin egen tro og nedgøre vores. Den, som overtræder denne lov, skal straffes med døden og tab af al sin ejendom. Og fordi vi har hørt, at jøder nogle steder med foragt fejrede og stadig fejrer Langfredag, som holdes i hævde til ære for korsfæstelsen af Vor Herre Jesus Kristus, idet de stjæler børn og fæstner dem på kors, og skaber 20 figurer i voks og korsfæster dem, når de ikke kan skaffe sig børn,¹ så beordrer vi, at hvis noget af den slags herefter finder sted i nogen del af vort rige, og dette kan bevises, så skal alle tilstedeværende ved handlingen pågribes, arresteres og bringes for kongen, og efter at kongen har fastslået, at de er skyldige, skal han sørge for, at de bliver dræbt på skamfuld vis, uanset hvor mange de er. Vi forbyder også enhver jøde at forlade sit hus og sit kvarter på Langfredag, men 25 de skal alle forblive aflukkede indtil lørdag morgen, og hvis de overtræder denne bestemmelse, erklærer vi, at de ikke skal kunne gøre krav på erstatning for nogen skade eller vanære påført dem af kristne [...].

Hvordan jøder kan have en synagoge blandt kristne

30 En synagoge er et sted, hvor jøder beder og en ny bygning af denne slags må ikke opføres nogen steder i vort rige – undtagen ved vor bestemmelse. Dog kan de bygges dér og på det samme sted, hvor de tidligere har ligget og er blevet revet ned, men de kan ikke bygges større eller hæves til nogen større højde, ej heller må de males. En synagoge bygget på nogen anden måde vil være tabt for jøderne, og skal tilhøre den primære kirke i det område, hvor den bliver bygget. 35 Vi forbyder enhver kristen at vanære synagogen eller at fjerne noget fra den, fordi den er et sted til lovprisning af Guds navn, undtagen hvis en eller anden misdæder søger tilflugt derinde, for vi har ret til at fjerne ham med magt for at bringe ham for en dommer. Desuden forbyder vi kristne at bringe noget dyr ind i synagogen, at opholde sig derinde uden lov eller at lægge nogen hindring i vejen for jøder, mens de udøver dyrkelsen af deres religion.

40 **Ingen magt må udøves overfor jøderne på en lørdag, og hvornår jøder kan udsættes for tvang.**

45 Lørdag er den dag, hvor jøderne dyrker deres tilbedelse og forbliver roligt i deres hjem. Undgå forretninger, transaktioner eller kontrakter med dem af den grund, at de er forpligtet af deres religion til at holde (lørdagen) hellig, og ingen skal på denne dag hidkalde dem eller kalde dem for retten. Derfor giver vi ordre til, at ingen dommer må udøve magt eller begrænsning overfor jøder på en lørdag for at bringe dem for retten til regnskab for deres gæld, eller arrestere dem, eller på nogen måde genere dem, for ugens øvrige dage rækker nok til at udøve magt over dem

¹ Påstanden om, at jøder skulle udføre sådanne ritualer, var tidligere blevet afvist kirken, se pave Gregor d.10.s forordning af 1272 (tekst 161)

og til at gøre krav gældende for ting, som kan forlanges af dem i overensstemmelse med loven. Jøder er ikke forpligtet til at adlyde anordninger og stævninger overfor dem på denne dag, og desuden erklærer vi, at ingen beslutning truffet imod dem på en lørdag skal være retsgyldig, men hvis en jøde skulle såre, dræbe, røve, stjæle eller begå nogen anden forbrydelse af denne slags, som han kan blive straffet for på person og ejendom, så må dommeren gerne arrestere ham på en lørdag. Vi erklærer også, at alle krav, som kristne måtte have overfor jøder, og jøder overfor kristne, skal afgøres og besluttet af vore dommere i det område, hvor de bor og ikke af deres oldermænd. Og ligesom vi forbyder kristne at bringe jøder for retten om lørdagen, så erklærer vi også, at jøder, hverken i egen person eller gennem deres advokater, skal have ret til at bringe kristne for retten eller at genere dem på denne dag. Derudover forbyder vi enhver kristen på eget ansvar at arrestere eller krænke nogen jøde, hverken på hans person eller ejendom, men hvor han har nogen klage mod ham, skal han bringe det for vore dommere, og skulle nogen være så frække at udøve vold mod jøderne, eller berøve dem noget, så skal han erstatte det til det dobbelte af dets værdi.

Jøder, som bliver kristne skal ikke udsættes for tvang. Om fordele for jøder, som bliver kristne og hvilke straffe, andre jøder fortjener, som måtte gøre ham skade.

Ingen magt eller tvang skal på nogen måde udøves for at få en jøde til at blive kristen, men kristne skal omvende ham til troen på Vor Herre Jesus Kristus ved hjælp af teksterne fra Det Hellige Evangelium, og gennem venlige ord, for ingen kan elske eller værdsætte en tjeneste gjort ham ved hjælp af tvang. Vi erklærer også, at ingen af de andre jøder på nogen måde skal blande sig i det, hvis en jøde eller jødinde ønsker at omvende sig til kristendommen, og hvis de stener, sårer eller dræber en sådan person, fordi de ønsker at blive kristne, eller hvis de gør det, efter at de er blevet døbt og dette kan bevises, så beordrer vi, at alle morderne eller de medskyldige i et sådant mord eller angreb, skal brændes. Hvor offeret ikke blev dræbt, men såret eller vanæret, beordrer vi at dommerne i det beboelsesområde, hvor det fandt sted, skal tvinge dem, som er skyldige i angrebet eller som forårsagede vanæren, at de skal kompensere ham for dette og også, at de skal straffes for de forbrydelser, som de har begået, som de mener, de måtte fortjene det. Desuden beordrer vi, at alle i vort rige skal ære dem af jøderne, som bliver kristne og at ingen skal vove at bebrejde dem eller deres efterkommere ved hjælp af fornærmelser for at have været jøder, og at de skal beholde al deres ejendom, dele det samme med deres brødre og have ret til at arve det fra deres fædre og mødre og familie, lige som om de var jøder, og at de kan bestride alle embeder og erhverv, som andre kristne kan.

Om hvilken straf en kristen fortjener, som bliver jøde

Når en kristen er så uheldig at blive en jøde, da beordrer vi, at han skal dræbes som om han var en kætter, og vi erklærer, at hans ejendom skal behandles på same måde, som vi har ønsket det sket med kættere.

Ingen kristen mand eller kvinde, skal leve med en jøde

Vi forbyder enhver jøde at holde kristne mænd eller kvinder som tjenere i sit hus,² selvom han gerne må have dem til at dyrke og passe sine jorder eller til at beskytte sig på vejen, når han er tvunget til at begive sig til et eller andet farligt sted. Desuden forbyder vi enhver kristen mand eller kvinde at invitere en jøde eller jødinde, at tage imod en invitation fra dem til at spise eller drikke sammen, eller for at drikke noget vin lavet af deres hænder. Vi beordrer også at ingen jøder må bade i selskab med kristne, og at ingen kristen skal tage noget medicin eller affø-

---

² Loven forbød ligeledes, at jøder og maurere kunne have kristne slaver.

ringsmiddel, fremstillet af en jøde, men han kan tage imod det efter råd fra en klog person, kun når det er lavet af en kristen, som kender og er fortrolig med indholdet.

Om den straf en jøde fortjener, som har samleje med en kristen kvinde

5 Jøder, som lever med kristne kvinder, er skyldige i stor frækhed og dristighed, hvorfor vi erklærer, at alle jøder som herefter bliver dømt for noget sådant skal straffes med døden. For hvis kristne, som begår hor med gifte kvinder fortjener dødsstraf herfor, så gør jøder det meget mere, som har seksuel omgang med kristne kvinder, som åndeligt er viet til Vor Herre Jesus Kristus, pga. den tro og dåb som de i Hans navn har modtaget, ej heller finder vi det passende, om en kristen kvinde, som begår en sådan forbrydelse, skulle slippe uden straf. Uanset om hun måtte være en jomfru, en gift kvinde, en enke eller en gemen prostitueret, som hengiver sig til alle mænd, så beordrer vi, at hun skal lide den samme straf, som vi nævnte angående maurerne, og en kristen kvinde som er tilbøjelig til at have kødeligt samleje med en maurer. [...]

15 Jøder skal bære tydelige tegn for at de skal kendes

Mange forbrydelser og uhyrlige ting foregår mellem kristne og jøder, fordi de bor sammen i byer og klæder sig ens, og for at undgå overgreb og onder, som finder sted af denne grund, finder vi det passende, og vi beordrer, at alle mandlige og kvindelige jøder, som beboer vort rige, skal bære et kendetegnende mærke på hovedet, så at folk simpelthen kan genkende en jøde eller en jødinde, og enhver jøde, som ikke bærer et sådant mærke skal, for hver gang han findes uden, det betale en bøde på ti maravedi³ guld; og hvis han ikke har midlerne til at betale dette, skal han offentligt modtage ti piskeslag for sin forbrydelse [...]

Angående maurerne

25 [...] Vi erklærer, at maurere skal bo blandt kristne på samme måde, som vi før bemærkede i det forudgående afsnit om, hvordan jøder skal, ved at overholde deres egne love og ikke overtræde vores. Maurere skal dog ikke have moskeer i kristne byer eller gennemføre deres ritualer offentligt i mænds åsyn. De moskeer, som de tidligere besad, tilhører kongen og han kan give dem til dem, han ønsker. Selvom maurerne ikke anerkender en god religion, skal deres ejendom ikke stjæles eller tages fra dem med magt, så længe de lever blandt de kristne og med deres tilsagn om sikkerhed. Og vi beordrer, at enhver, som krænker denne lov, skal betale en sum svarende til det dobbelte af værdien af, hvad han tog.

Kristne skal omvende maurerne ved venlige ord og ikke ved tvang

35 Kristne skal bestræbe sig på at omvende maurerne ved at få dem til at tro på vor religion og føre dem ind i den ved venlige ord og passende diskussion og ikke ved vold eller tvang, for hvis det var Vor Herres ønske at bringe dem til den [kristendommen] og få dem til at tro ved magt, så kunne Han anvende tvang overfor dem, hvis Han ville, da Han har fuld magt til at gøre det, men Han glæder sig ikke over tjenester, som mennesker yder af frygt, men snarere over det, som de gør frivilligt og uden tvang, og da Han ikke ønsker at holde dem tilbage eller at bruge vold, så forbyder vi nogen at gøre det med dette formål. Hvis ønsket om at blive kristne skulle opstå hos dem, forbyder vi nogen at nægte at imødekomme det eller på nogen måde at modarbejde det. Den, som overtræder denne lov, skal modtage den straf, vi nævnte i det tidligere afsnit, som handler om, hvordan de jøder skal straffes, der blander sig i eller dræber dem, som tilhører deres religion, og som bagefter bliver kristne.

---

³ Maravedi: spansk møntenhed

Hvilken straf, de fortjener, som fornærmer konvertitter

Mange mænd lever og dør i mærkelige religioner, som glædeligt ville ønske sig at blive kristne, hvis det ikke var for den forfølgelse og vanære, som de ser andre tåle, når de omvender sig og bliver kaldt vendekåber og bliver bagtalt og fornærmet på mange onde måder. Og vi mener, at dem, som gør dette er ondsksfulde krænkerer, og at de (i stedet) burde ære den slags mennesker af mange grunde og ikke vise dem mangel på respekt. En af grundene er, at de afsværges den religion, som de og deres familier er født ind i, og en anden er fordi, de anerkender vor religions overlegenhed efter at have opnået indsigt og antaget den, og derved adskiller sig fra deres forældre og slægtninge og derved opgiver det liv, som der har været vant til og alle andre ting, som giver dem glæde. Der findes dem, som angrer og falder fra pga. den vanære, som de udsættes for, efter at de har antaget vor tro og er blevet kristne, idet de lukker deres hjerter for den [kristendommen] pga. de fornærmelser og bebrejdelser, som de udsættes for, og derfor beordrer vi alle kristne af begge køn i vort rige, at de skal udvise ære og venlighed på enhver måde overfor mennesker af andre og mærkelige religioner, som antager troen og bliver kristne. Og vi forbyder enhver at vanære dem i ord eller gerning, eller at gøre dem uret, ulykke eller skade dem på nogen måde. Hvis nogen overtræder denne lov, beordrer vi, at han skal straffes for det, således som områdets dommere må finde det passende og vi anfører, at straffen skal være hårdere end den ville være, hvis skaden var begået over for en anden mand eller kvinde, hvis hele liv og forfædre havde været kristne.

Om den straf, som en kristen fortjener, hvis han bliver maurer

Undertiden bliver mænd skøre og mister deres forstand og forståelse, som for eksempel ulykkelige mennesker, som fortvivler over alt og afsværges troen på Vor Herre Jesus Kristus og bliver maurere, og nogle af dem bliver påvirket til at gøre dette ud fra et ønske om at leve efter deres vaner, eller pga. tabet af slægtninge, som er blevet dræbt eller er døde, eller fordi de har mistet deres ejendom og er blevet fattige, eller pga. ulovlige handlinger, som de begår og hvor de frygter, den straf, som de fortjener for dette, og når de af nogle af de nævnte grunde er påvirket til at gøre sådan en ting, eller andre lignende ting, så er de skyldige i megen stor ondskab og forræderi. Ikke pga. noget tab eller nogen skade, som de har været udsat for, ej heller for nogen fortjeneste, rigdom, held, eller glæde, som de kan forvente at opnå i denne verden, har de afsværges deres tro på Vor Herre Jesus Kristus, hvorved de ville opnå frelsen og evigt liv. Derfor beslutter vi, at alle dem, som gør sig skyldige i en sådan ondskab skal miste al sin ejendom og ikke have ret til nogen del af den, men at alt skal tilfalde deres børn (hvis de har nogle), som forbliver trofaste i vores Tro og ikke afsværges den, og hvis de ikke har børn, skal deres ejendom tilfalde de nærmeste slægtninge indtil tiende led, som forbliver urokkelige i de kristnes tro, og hvis de hverken har børn eller slægtninge, skal al deres ejendom overgå til det kongelige skatkammer. Desuden forordner vi dødsstraffen for enhver i vort rige, som findes at have begået en sådan forbrydelse [...]

Straffen for en maurer og kristen kvinde, som har haft samleje med hinanden

Hvis en maurer har seksuelt samleje med en kristen jomfru, beslutter vi, at han skal stenes og at hun, for den første overtrædelse, skal miste halvdelen af hendes ejendom og at hendes fader, moder eller bedstefader skal have det, og hvis hun ingen sådanne slægtninge har, skal det tilhøre kongen. For den anden overtrædelse skal hun miste al sin ejendom, og hendes nævnte slægtninge skal få det, og hvis hun ikke har nogen, skal kongen have krav på det, og hun skal straffes med døden.

Vi erklærer, at den samme bestemmelse skal gælde for en enke, som begår denne forbrydelse. Hvis en maurer har seksuelt samleje med en gift kristen kvinde, skal han stenes til døde, og hun skal bringes i sin ægtemands varetægt, som må brænde hende til døde eller frigive hende eller gøre, hvad han vil med hende. Hvis en maurer har samleje med en kvinde af almuen, som over-

giver sig selv til alle, skal de ved første overtrædelse piskes sammen gennem byen, og ved anden overtrædelse skal de straffes med døden.

- 5 J. M. Rosenløv & M. Pihl: *Korstogene – Islams ekspansion og kristen modoffensiv* (2014)

Siete partidas, oversat af M. Pihl efter O. R. Constable (red.): *Medieval Iberia. Readings from Christian, Muslim, and Jewish Sources*. Philadelphia 2012, s.399-405

10